

tegen de kwakzalverij

december 2000
jaargang 111
nummer 6

Jaarvergadering

Op 14 October j.l. werd in het Beatrixgebouw van de Jaarbeurs-hal te Utrecht de Jaarvergadering van de Vereniging gehouden. Na een kort inleidend woord van de voorzitter bracht de secretaris het jaarverslag 1999-2000 uit.

Sinds de vorige jaarvergadering op zaterdag 9 oktober 1999 is het bestuur 6 maal bijeenge-weest. (11 november, 13 januari, 9 maart, 11 mei, 13 juli, 14 septem-ber).

Het actieblad verschijnt nu 6 maal per jaar.

Het bestuur heeft veel waardering voor onze nieuwe redacteur: Jan Geerling. Hartelijk dank!

Een toenemend probleem onder de bestuursleden is dat de aktivitei-ten voor de vereniging naast het "gewone" werk moeten plaatsvin-den. Dit is de laatste dagen nog weer eens pijnlijk duidelijk gewor-den toen de pers erg veel belang-stelling toonde voor ons symposium

van vandaag. Professionalisering en administratieve ondersteuning is in de toekomst noodzakelijk. Het be-stuur is in dit verband overigens erg blij met de administratieve onder-steuning van Sophie Josephus Jitta.

Onderwerpen die op de bestuursvergaderingen aan de orde zijn geweest:

De kwakzalverij tiert welig en hoe-wel er dit verenigingsjaar geen gro-te zaken hebben gespeeld, had het bestuur aan af te handelen zaken geen gebrek. Onderstaand een klei-ne greep uit de behandelde onder-werpen.

● De kwakfondsen waarover onze voorzitter in zijn vorige jaarrede sprak. Het Nationaal Hartfonds heeft in 1999 3,8 miljoen gecollecteerd en NKF 4 miljoen. In het *actieblad* is hierover een serie artikelen versche-nen.

● De toenemende belangstelling van zowel producenten als consu-ment voor voedingssupplementen. Dit heeft een levendige correspon-dentie met de firma Numico opgele-verd die nog voortduurt. Ook de ak-tiviteiten van Matthias Rath zijn veel-vuldig onderwerp van gesprek geweest.

● Naar aanleiding van de affaire rond de amsterdamse macrobioot Adelbert Nelissen sprak minister Borst in Maart gespierde taal: de ins-pectie voor de gezondheidszorg zou - aldus Borst - snel de bevoegd-heid krijgen om in te grijpen als al-ternatieve behandelaars zich aan malafide praktijken schuldig zouden maken. Geheel in overeenstemming met hetgeen onze voorzitter in zijn vorige jaarrede memoreerde hebben wij nadien ook hiervan niets meer vernomen. Wel is er door de over-heid een inspekteur voor reklame-toezicht aangesteld.

Enkele interessante ontwikkelingen:

● Het ledenbestand is gegroeid van 1108 naar 1165. Veel nieuwe leden

melden zich aan via onze web-site. Vermeldenswaard is dat wij van on-ze Amerikaanse gastspreker vernam-en, dat onze zustervereniging in de VS, de National Council for Re-liable Health Information, dit leden-tal niet haalt!

● Het bezoek van enkele bestuurs-leden aan het Clara Ruizendaal insti-tuut is op het laatste moment afge-blazen door dit instituut. Hieraan is in het actieblad nr. 5 van september j.l. aandacht besteed.

● Aan de VU is Bodde vervangen door een nieuwe docent homeopa-thie: Martien Brands. Het privaatto-ceanschap homeopathie is opgehe-ven; de VU stelt slechts ruimte be-schikbaar.

● Bestuurslid Veenema had zitting in een commissie KNMG/AAG. Het uiteindelijk verschenen rapport is een vaag stuk geworden.

● Gesproken is over een door de VtdK in te vullen bijzondere leer-stoel "Alternatieve Geneeswijzen" aan de UvA. Het bestuur van de UvA staat er welwillend tegenover. Onderhandelingen met de UvA hier-over zijn gaande.

● Het hoger beroep van Houtsmul-ler tegen enkele bestuursleden van de VtdK heeft op 22 september plaatsgevonden. Van de kant van Houtsmuller is hierbij nogal wat on-zin naar voren gebracht. Het is de vraag wat het Hof daarvan vindt. Over de afloop is geen voorspelling te doen. Uitspraak zal uiterlijk 2 no-vember plaatsvinden.

Public Relations:

De vereniging is dit jaar royaal in de publiciteit geweest in ondermeer *AD* in de serie "De alternatieven" en in *Panorama*. Aanleiding tot veel te-lefonische en schriftelijke reacties van zowel voor- als tegenstanders.

● Ingezonden stukken en artikelen in diverse toonaangevende tijd-schriften over de speekseltest May-beBaby en de registratie van het eerste homeopathische middel met indicatie (koorts en zenuwpijn) Aco-nitum D10. Renckens schreef een ar-tikel over bekkeninstabiliteit in een gynaecologisch tijdschrift.

● Publicatie van het boek "Kwak-zalvers op Kaliloog" van onze voor-

vervolg op pagina 2

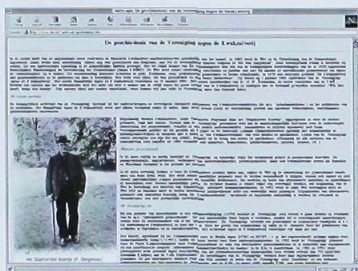
■ Jaarvergadering	1	INHOUD
Een terugblik 1999-2000		
■ Esculaap in Cyberspace	4	
Inleiding Renckens		
De toptwintig		
Drs A.J.G. van Rijen		
Drs G. Huis in 't Veld		
W. London		
■ Uren met Houtsmuller (V): Het hoger beroep	8	
■ Moerman en Houtsmuller: 'two of a kind'!	10	
■ Lourdes in de Betuwe	11	
■ Marie-France	12	

zitter. Hiervan zijn positieve recensies verschenen in *NRC* en *Trouw*.

Tenslotte wil ik alle leden, die zich in het afgelopen verenigingsjaar hebben ingezet voor onze vereniging, hartelijk danken.

Uit het verslag van de penningmeester bleek dat de financiële situatie van de Vereniging gezond is. Echter, behoedzaamheid is geboden vooral in verband met mogelijke rechtszaken. De kascommissie keurde de financiële stukken goed.

De Heer van der Smagt, beheerder van onze web site, meldde dat deze vaak bezocht wordt; er komen veel commentaren, vragen, en aanmeldingen als nieuw lid op binnen, maar ook "hate mail". Er zal gewerkt worden aan een nieuwe vormgeving, terwijl het adres vereenvoudigd wordt: www.antikwak.nl

Bestuur: de secretaris blijft nog een jaar aan. Gesuggereerd wordt de wenselijkheid van secretariële ondersteuning, bijv. één dag per week, vooral voor ledenadministratie, notulen, versturen van uitnodigingen etc. De Vries en Harms treden volgens rooster af, maar waren terstond herkiesbaar en werden bij acclamatie herkozen.

Bij de bespreking van de begroting en plannen voor 2000-2001 werd vooral de stand van zaken met betrekking tot een leerstoel besproken. Aan de VU lukt dit niet, reden waarom de UVA is gesondeerd. Men staat er welwillend tegenover. Gedacht wordt aan een aanstelling bij de Sociale Faculteit. Er is een profielschets. De leeropdracht zou moeten luiden: "Psychosociale aspecten van alternatieve behandelwijzen". De financiële aspecten zouden kunnen leiden tot contributieverhoging. Goed overleg met andere faculteiten (Geneeskunde) zal nodig zijn. Er rijzen nog verscheidene vragen. Hoe bereikt men medische studenten, verpleegkundigen, fysiotherapeuten? Zijn sponsors wenselijk of blijft men liever geheel onafhankelijk?

Voorzitter Renckens gaf daarop een korte terugblik op het verenigingsjaar.

Korte terugblik op het verenigingsjaar 1999-2000, uitgesproken door de voorzitter tijdens de jaarvergadering van 14 oktober 2000.

Het is niet zonder tevredenheid dat uw bestuur terugkijkt op het afgelopen jaar. De aanval die ondergetekende tijdens de jaarvergadering van okt. 1999 uitvoerde op de frauduleuze **kwakfondsen**, bevolkt door zakenmensen en alternatieve c.q. pro-alternatieve artsen, kreeg al snel een fraai en onverwacht vervolg toen door *close-reading* van de oprichtingsstatuten van de 'Nederlandse Reumastichting' eenvoudig kon worden vastgesteld, dat ook dit derde fonds dezelfde 'kwak'-achtergrond had. Wij konden een publikatie kwijt in het *NTvG* waarin de lezers werden gewaarschuwd voor dit bedrog en *Het Parool* kwam met een mooi artikel, waarin nog meer onthullende uitspraken van vertrokken en geschrokken bestuursleden. In twee veelbekeken TV-discussieprogramma's werd het onderwerp besproken. "Off the record" deed een van de vertrokken adviseurs ons mede, dat hij de Criminele Recherche Informatiedienst op de hoogte had gebracht van gebeurtenissen en geldstromen bij zijn fonds, maar de CRI ondernam geen stappen omdat betrokkene ervoor terugdeinsde officieel aangifte te doen. Het lijkt erop, dat aan de kwakfondsen een flinke imago-schade is toegebracht, maar wij zijn wel geschrokken van de bedragen, die men in 1999 heeft binnengehaald: bijna 8 miljoen gulden! Het oprichten van een kwakfonds lijkt voornamelijk een zeer betrouwbare manier om geld te verdienen.

Bij al dit semi-criminele geweld zouden wij bijna onze oude aartsvijand de **homeopathie** vergeten. Uit het ziekenfondspakket gestoten en nu ook nog gedwongen tot het registreren en overleggen van bewijsmateriaal voor eventueel te voeren indicaties: je zou bijna medelijden met hen krijgen. Ook het privaat-docentschap aan de VU is, tot grote vreugde van velen maar vooral ons bestuurslid prof. Timmerman, vrijwel ter ziele en de nieuwe docent, Martien Brands, moest het onderspit delven in een debat met Timmerman voor VU-studenten. U zult hierover nog lezen in het *Actieblad*, maar onthullend is dat Brands later aan Timmerman vroeg hoeveel geld hij nu van de farmaceutische industrie kreeg voor zijn activiteit in onze Vereniging. Later zou hij weer ontkennen dit gezegd te hebben. Met argus-ogen en toch niet zonder be-

zorgdheid hebben wij de activiteiten van het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen gevolgd, die immers de vaderlandse homeopathica op hun claims en registratie-waardigheid is gaan beoordelen. Het lijkt erop, dat hier bij wijze van uitzondering één zwaluw lente maakte, want de grote vreugde en publiciteit die eind 1999 ontstond toen het CBG een registratie verleende aan A.Vogel's Aconitum D 10 als middel voor 'koorts en zenuwpijn' kreeg sindsdien geen vervolg. Zoals gezegd, dulle vreugde bij de homeopaten, maar... het bekroonde middel is totnogtoe het enige gebleven! De overwegingen van het CBG inzake het dossier Aconitum D 10, te vinden op www.cbgbg.nl, zijn curieus: Biohorma heeft voldoende aanmerkelijk gemaakt dat het middel 'als homeopathisch middel wordt gebruikt bij koorts en zenuwpijn, terwijl de werking berust op het similia-principe'. En: 'Gevaren voor de volksgezondheid zijn niet te verwachten'. Zo kon die registratie-eis nog wel eens heel slecht uitpakken voor de homeopathische industrie: dat rechtvaardigt natuurlijk niet de uitzonderingspositie van de homeopathie bij het CBG, maar als het gevolg is dat er vrijwel geen homeopathica met indicatie op de markt mogen zijn, dan verzacht dat de bittere pil - om maar eens wat gewaagde beeldspraak te gebruiken - natuurlijk aanzienlijk.

In het voorjaar kwam de officier van **justitie** ten lange leste met de aanklacht tegen Adelbert Nelissen, leider van het makrobiotische Kushi Instituut. Hem werd o.m. dood door schuld tenlaste gelegd, een voortvloeisel uit Roel van Duin's aanklacht in *Trouw* van september 1998. De juridische schermutselingen duren nog voort en er vindt eerst nader voor-onderzoek plaats, maar de publiciteit leidde bij parlementariërs tot de roep om aanscherping van de Wet BIG en minister Borst deed tegenover de media ook

Het oprichten van een kwakfonds lijkt voornamelijk een zeer betrouwbare manier om geld te verdienen.

toezeggingen terzake. Uw voorzitter gaf commentaar o.a. via een interview in de *Staatscourant*. Meerdere bestuursleden gaven commentaar tijdens veel bekeken TV-programma's. Deze zaak, die juridisch verre van gelopen is, is exemplarisch voor de geringe effectiviteit van de huidige wetgeving ten opzichte van niet-artsen die zich aan kwakzalverij te buiten gaan. Met enige regelmaat melden slachtoffers van dergelijke

kwakzalvers zich bij ons met de vraag wat zij kunnen ondernemen. In de praktijk staat de Inspectie machteloos, het beginnen van rechtszaken gaat velen boven de macht, en ook het zoeken van publiciteit en het geven van ruchtbaarheid aan kwalijke praktijken is niet alleen lastig, maar lang niet iedereen wil zover gaan. Hier ligt een serieus probleem.

Niet alleen terzake van de kwakfondsen ook bij het signaleren van de vreemde achtergrond van een ogenschijnlijk salonfähige kwakzalver, liep de VtdK voorop. Ik doel hier op de megalomane Duitse vitamine-dokter **Matthias Rath**. Deze man, die een vreemde mengeling van geestelijke stoomis, geslepen zakelijkheid en naïveteit ten toon spreidt, vestigde zich enkele jaren geleden met een vorstelijke gemeentesubsidie te Almelo, vanwaar-

Matthias Rath.

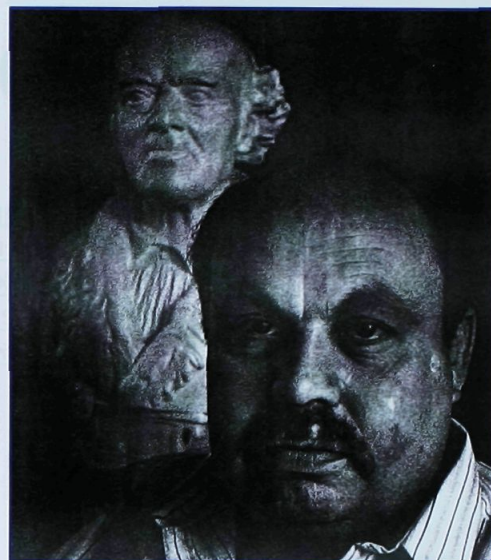
uit hij een gigantische reclamecampagne voert. Hij werd clubsponsor van de plaatselijke voetbalclub Heracles, die door ons tijdig gewaarschuwd werd voor de reputatie en achtergrond van deze man. Hij zat eerder in de VS, maar vluchtte daar weg, achtervolgd door processen. Recent kreeg Rath een waarschuwing van de Reclame Code commissie en - als wij goed zijn ingelicht - er wacht hem nog meer zwaar weer: ook NEFARMA heeft een klacht bij de Inspectie voor de Gezondheidszorg tegen hem gedeponeerd wegens valse voorlichting. Intussen kletst de gesubsidieerde kwakzalver onverminderd door: hart- en vaatziekten zijn eigenlijk een licht vorm van scheurbuik: slik s.v.p. mijn vitamine C!

De orthomoleculaire wereld, toch ook niet erg kieskeurig, wendt haar gezicht af als Rath, die zich n.b. als oud-leerling van Pauling presenteert, met zijn ongeremde onzin - o.a. in paginagrote advertenties in nationale dagbladen - de boer op gaat. Men heeft daar tegenwoordig een interessanter bondgenoot gevonden: **Numico**! Met stijgende ergernis nam uw bestuur in 2000 kennis van de uitspraken van de nieuwe Numico-topman Van der Wielen, die

van de daken schreeuwt hoe belangrijk vitamines en voedingssupplementen zijn. Hij belooft zijn aandeelhouders alvast gouden bergen. Immers in Amerika slikt ook iedereen zijn extra pillen en waarom zou dat in Europa binnenkort ook niet gaan gebeuren? En toen Nieuwenhuis in zijn *Orthomoleculaire Koe-rier* een liefdesbetoog aan Numico uitsprak, toen was de maat vol. Eerst in het *Actieblad* (drs. Ternee) en later op de opiniepagina van *De Volkskrant* (Renckens en Van Dam) werd Numico de oren gewassen. Interviews met *Distrifood* (blad van de voedingsmiddelensector), *Managementteam* en *AD* (Van Dam) volgden, terwijl een levendige correspondentie met de Numico-leiding op gang kwam. Hopelijk zal dit binnenkort kunnen leiden tot een publiek debat, waarvoor een gerenommeerd TV-programma al belangstelling heeft getoond. Numico heeft intussen toegezegd het Amerikaanse arsenaal op te zullen schonen en producten met onhoudbare claims te zullen elimineren. Hopelijk zal dan ook de homeopathie, die GNC aanbood, worden geschrapt. Numico heeft zijn aandeelhouders beloofd binnenkort met veelbelovende nieuwe producten te komen. Deze week is een groep Nederlandse journalisten op kosten van Numico een studiereis naar de Amerikaanse Numico-bedrijven aan het maken: kosten noch moeite worden gespaard.

Over het **hoger beroep** van Houtsmuller tegen de uitspraak van Orobio de Castro in mei 1999 is niet veel te zeggen. De rechtszitting verliep goed: Houtsmuller trachtte zijn genezingsclaims zoveel mogelijk af te zwakken c.q. in te slikken en deed het voorkomen alsof het recente boek *Nutritional Oncology* al zijn uitspraken over gezonde voeding bij kanker heeft bevestigd. Onze advocaat Douma merkte erover op, dat het boek slechts mogelijkheden aanstipt en nergens iets bewezen acht, terwijl Houtsmullers diët in het hele boek niet genoemd wordt. Uitspraak: vóór 2 november.

En zo is onze vereniging de derde (kalender-) eeuw ingegaan van zijn bestaan: beschaafd maar vastbesloten. Te verwachten valt dat er ook in deze eeuw genoeg werk aan de winkel zal blijven, al was het alleen maar om te protesteren tegen de publieke goedkeuring die de kwakzalver nog altijd ten deel valt. Deze maand werd de beruchte arts-acupuncturist Coen van der Molen geridderd, wegens zijn verdiensten voor de acupunctuur en de verspreiding van het gedachtengoed

Drs. H.G. Bodde.

van dr. Voll. In een interview met het *NHD* merkte hij op, dat zijn specialiteit steeds meer wordt erkend, hoewel de 'Bond tegen Kwakzalverij' zijn voornaamste tegenstander was. Hij vertelde aan de basis gestaan te hebben van de erkenning van de acupunctuur als ziekenfondsverstrekking. Een grove onwaarheid en opnieuw vroeg ik mij, nog maar net de rechtszaalconfrontatie met Houtsmuller doorstaan hebbende, af waarom liegen die kwakzalvers toch zo vaak? Of lijkt dat maar zo? Ik denk het niet, al zullen wij op advies van ons rechtsgeleerd bestuurslid Douma de term 'liegen' zuinig moeten blijven gebruiken. Maar dat kwakzalvers nogal eens 'een loopje met de waarheid nemen' dat valt mijns inziens echt niet te ontkennen.

Dit overzicht demonstreert dat wij ook als kleine organisatie een nuttige functie als 'klokkenluiders' kunnen vervullen en menigmaal vroeger dan anderen alarm kunnen slaan. Dat lukt alleen maar dankzij het feit dat een kleine aantal mensen bereid is om zeer veel tijd en energie in de strijd tegen de kwakzalverij te steken. Ik denk daarbij vooral aan mijn medebestuurleden en de redacteur van het *Actieblad*, met wie in zeer goede sfeer is samengewerkt. Maar zonder uw contributie, uw steun en uw meldingen en tips, zowel per post als per e-mail, hadden wij dat alles niet kunnen doen. Voor het in ons gestelde vertrouwen wil ik u dan ook van harte dankzeggen.

Bij de rondvraag vroeg het lid Schneider in hoeverre wij meer te weten kunnen komen over het vergoedingsbeleid voor alternatieve middelen van de ziektekostenverzekeraars. ●

Esculaap in Cyberspace

In aansluiting aan de jaarvergadering (zie elders in dit nummer) werd een symposium over dokters, patiënten en kwakzalvers op het internet gehouden.

De voorzitter van de vereniging opende als eerste spreker met het uitroepen van de grootste kwakzalver van de 20e eeuw.

“Nog zonder internet: kwakzalvers van de twintigste eeuw: een toptwintig als vastgesteld door de Vereniging tegen de Kwakzalverij.”

Ingekorte versie van de inleiding Renckens tijdens het symposium Esculaap in cyberspace, Utrecht 14 oktober 2000

Toen ik tijdens een kortstondige correspondentie met Gerard Reve zijn mening vroeg over mijn kritiek op de alternatieve geneeskunde kreeg ik ten antwoord dat hij het op alle onderdelen met mij eens was met uitzondering van mijn afwijzing van het bestaan van paranormale fenomenen. Deze, daar viel niets aan te doen, bestonden beslist en ik hoefde er Schopenhauers 'Über das Geistersehen und was damit zusammenhängt' (uit de Parerga, 1853) maar op na te lezen en ik zou het wel begrijpen. Lezend in Schopenhauer, die mij mbt het paranormale niet kon overtuigen, werd ik getroffen door een ander citaat, dat ik vandaag als motto aan mijn voordracht wil meegeven:

'Een filosofie waarin men tussen de regels niet de tranen, het huilen en tandenklapperen en het verschrikkelijke spektakel van het elkaar vermoorden hoort, is geen filosofie.'

Bij de bestrijding van de kwakzalverij ontkomt men er, net zomin als in de filosofie, aan om regelmatig concreet te worden en man en paard te noemen. Het is mooi als uit allerlei gerandomiseerd wetenschappelijk onderzoek blijkt dat acupunctuur, vitamine-overconsumptie, kankerdiët, homeopathie etc. niet werken, maar daarmee komen wij er niet. Reeds de oprichters van de VtdK spraken zich uit in deze geest, maar ook hedendaagse po-

lemisten als Hermans en Komrij steunen deze gedachte. Komrij schreef in zijn Lood en Hagel (p.12):

'Wel weet ik dat je aan domme of ongewenste of zomaar vervelende ideeën het beste een eind maakt door de drager van die ideeën neer te leggen.'

'Wie zich beklagt over het spelen 'op de man en niet op de bal' is een slapeling. Hij durft niet eens met zijn lijf - met borstkas en ruggengraat - voor zijn gedachten te gaan staan. Hij wil wel rare dingen zeggen, als we de rare kop die ze zei er maar buiten laten.'

Zo wil ik thans in een terugblik op de voorbije eeuw een lijst presenteren van de kwakzalvers die daarin de hoofdrol vertoelden. Het wil geen belligerente afrekening zijn, maar enerzijds verslaglegging voor de geschiedenis en anderzijds hoop ik ook enig inzicht te kunnen verschaffen in de persoonlijkheidsstructuur van de genezers uit die periode. Eerder publiceerde ik reeds de criteria waaraan de genomineerde 25 artsen en 25 niet-artsen zouden worden beoordeeld. Artsen zijn nadrukkelijk geïncludeerd: kwakzalvende medici zijn niet alleen gevaarlijker dan niet-artsen (Ambrose Bierce zei reeds: *'The quack is a murderer without a license to kill.'*), het valt hen natuurlijk ook intellectueel zwaarder aan te rekenen dat zij methoden toepassen, die de toets der wetenschappelijke kritiek niet kunnen doorstaan.

Aan de long list, reeds gepubliceerd in het Actieblad van september j.l. ga ik ter wille van de tijd nu voorbij.

Om juridische complicaties te voorkomen wil de Vereniging zich bij de definitie nauw aansluiten bij de begripsbepaling zoals vorig jaar door de rechter in het kort geding Houtsmuller versus Vereniging is vastgesteld. Deze staan beschreven in het Actieblad van september 2000.

(...)

De term kwakzalver moet door hen, die zo betiteld worden ook niet als zo zwaar worden opgevat: W.F.

Hermans gebruikte wel krachtiger terminologie om af te rekenen met hem onwelgevallige personen: hij noemde zijn uitgever Van Oorschoot eens 'pooier, aasgier en lijkbezorger'. In *Mandarijnen op zwavelzuur* heet J.B. Charles 'een literaire gorilla', Anton van Duinkerken 'een wijwatergeus' en 'brontosaurus van Vaticaanstad', Adriaan Morriën 'een gekookte mossel' en uitgever Bert Bakker 'een drukwerkbandiet'. En dat zijn dan nog enkele van Hermans mildere kwalificaties: hoe kan iemand er dan ooit over klagen als hij van kwakzalverij wordt beschuldigd?

(...)

De toptwintig

En dan wil ik u nu in volgorde van nummer twintig*) naar nummer een de lijst presenteren. Bij elk wordt gemeld, geboorte- en/of sterfdatum, periode gedurende welke alternatief werd gepraktiseerd en een kenmerkend citaat.

XX. Jelle Veeman

(1922-heden; prakt. 1945-heden)

'Met mijn derde oog zie ik direct wanneer een aura van een patiënt is verzwakt'

Veeman in Auralogie, p. 19; 1984

Op de twintigste plaats komt binnen de Friese paranormale genezer Jelle Veerman, die geboren in 1922 sinds 1945 praktiseert als auroloog, astroloog, homeopaat, alchemist, magnetiseur etc.

XIX. Rama Polderman

(1924-heden; prakt. 1952-heden)

'Chakra III: Maipuraka, juweel der navel, solar plexus, lumbale centrum, tienbladige lotus. Eigenschappen: kleur geel; element vuur; zintuig zien.'

Polderman over de chakra's in De Kunst van het Leven (Brouwer;1995)

Negentiende is geworden Rama Polderman (vernoemd naar de Indiase godheid Ramayana, zijn vader is theosoof). Ontving een opdracht van een Ceylonese meester om Holland rijp te maken voor de yoga en Vedanta. Vanaf 1952 praktiserend als alternatief arts, maar ook actief als goochelaar. Praktiseert nog steeds te Baarn.

**XVIII. J.G. Mieremet
(1906-?, prakt. 1935-1966)**

'Bij Prof. Ir. v. M. B. te V. liep de grenslijn van een 'straling' sterkte 8, juist over de borst van beide echtgenote. De Prof. had daar een hartkwaal gekregen, z'n echtgenote was de borst geamputeerd.'

*Uit: Mieremet's "Aardstralen
Wichelroede en onze gezondheid"
(1948), p. 11.*

Op de achttiende plaats treffen wij aan de astroloog/psycholoog/wichelroedeloper J.G. Mieremet (geb. 1906), die tenminste van 1935 tot 1966 heeft gepraktiseerd. Mieremet was o.m. ook actief op paleis Soestdijk waar hij in de jaren vijftig aardstralen opspoorde om de ongesteldheden van de koninklijke personen en hun paarden te bestrijden.

**XVII. H.P.J.A. Maas
(±1928-heden; prakt. 1953-±1994)**

'Bij dubbelblind onderzoek van ratten werd de werking van wilde-manskruid (pulsatilla D30) op de ovaria van ratten vastgesteld.'

*HPJA Maas tijdens zijn 'rede'
als nieuwe privaat-docent
homeopathie aan de VU (1983)*

De heer H.P.J.A. Maas was tussen 1983 en 1993 als privaat-docent homeopathie verbonden aan de VU. Werde door Ariëns ontmaskerd als leugenaar over het effect van homeopathie op de vruchtbaarheid van ratten. Kreeg koninklijke onderscheiding wegens 'verdiensten voor de homeopathie'.

**XVI. F.J.M. Neelissen
(1938-heden; prakt. ±1980-heden)**

'An jeder Zahn hängt ein Organ'
FJM Neelissen (1986)

Nummer zestien is geworden de enige tandarts in de long list de Haarlemse F.J.M. Neelissen (1938), die als een der eersten de mogelijkheden van de alternatieve geneeskunde in de tandheelkunde propageerde. In 1999 geeft Neelissen geeft hoog op van kiezentrekken onder acupunctuurverdooving, van zijn 'focusdiagnostiek' m.b.v. de Electro-Acupunctuur van Voll en benadrukt de samenhang tussen enerzijds blaas en nieren en anderzijds de snijrand.

**XV. Joke Damman
(1948-heden; prakt. 1980-heden)**

'En, mensen geboren in 1938 en 1922 mogen zich nu naar het fonteinje begeven.'

*Jomanda tijdens een healing,
geciteerd in Flair.*

Wilde eerst balletdanseres worden, maar eind jaren 70 ontdekte ze haar gaven: ze is helderziend, -voelend

en -wetend. Daarbij krijgt ze hulp van haar overleden vader en andere krachten in de goddelijke wereld. Verdiende als Jomanda met 'healings' te Tiel miljoenen guldens.

**XIV. Greet Hofmans
(1894-1968; prakt. 1946-±1965)**

'Ik kan wel weer een nieuw lensje bij haar opbouwen'

*Greet Hofmans in 1948
op Soestdijk*

Tijdens de tweede wereldoorlog maakte Greet kennis met helderzienden, spiritisten en ze bezocht seances. Ontwikkelde zich tot genezeres en geestelijk leider. Prins Bernhard, die via een adellijke kennis van haar gaven had vernomen, bracht begin 1948 Greet naar het paleis. Praktiseerde lange tijd als gebiedsgenezers.

**XIII. HJ Eilers
(prakt. 1906-1938).**

'Liggen en bedrust voor de teringlijder noodlottig is'

HJ Eilers

Van oorsprong boterfabrikant dan wel verkoper van gesteriliseerde melk. Woonachtig en/of werkzaam in Oegstgeest en Leiden. Teringgenezer en oprichter van de Eerste Nederlandsche Inrichting tot Bestrijding van Tuberculose.

XII. Geschrapd bij rechtelijke uitspraak.

**XI. G. Croiset
(1909-±1980; prakt. 1937-1978)**

'Pas na vijftien jaar werd de door mij beschreven brug op de door mij aangegeven plaats gebouwd. Dat hier een duidelijke verschuiving in de tijd had plaatsgevonden, behoeft geen nader betoog.'

*Croiset in 'Croiset paragnost',
p. 308 (1978)*

Hij was ongeschoold en was geruime tijd werkeloos, kreeg in toenemende mate last van 'helderziendheid', de 'Waas' en had uittredingen. Kreeg een bloeiende praktijk als magnetiseur en helderziende te Utrecht. Legde in 1953 met een succesvol optreden voor de Rijksuniversiteit Utrecht de basis voor de oms treden benoeming tot hoogleraar parapsychologie van Tenhaeff. Trad ook op op paleis Soestdijk.

**X. Femia Haverhoek
(geb. 1874-??;prakt. 1918-±1939)**

'Andere mensen hebben de bevoegdheid, maar ik heb de gave. Zonder hulp van den Heer zou het echter niet baten.'

*Femia Haverhoek,
geciteerd in MtdK, aug. 1928.*

Haar carrière bewoog zich van veroordeling tot veroordeling. Ze zou als waarzegster begonnen zijn, maar was ook aborteuse, koopvrouw en handelaarster in homeopathische middelen, heler. Meermalen gevangenisstraf gehad.

**IX. Ad J Lodewijkx
(prakt. 1980-heden)**

'Kanker wordt gekenmerkt door melkzure gisting in de lichaamscel en dit leidt tot verstoorde celademhaling. Door fermentatie komt rechtsdraaiend melkzuur in het lichaam en wordt de zuurgraad van het bloed weer normaal. Dit betekent de nekslag voor de kanker.'

Ad Lodewijkx, genezer

Vertegenwoordiger in worsten, enige tijd actief in de Moermanvereniging, maar sinds ongeveer '80 werkzaam als orthomoleculair natuurgeneeskundige, eerst te Harderwijk, maar al gauw in een grote villa in Ermelo. Heeft een eigen theorie over het ontstaan van kanker: zie citaat.

**VIII. Dr. P.J. van der Schaar
(prakt. jaren '70-heden)**

'Ik sta best open voor Jomanda's prestaties. De meeste artsen durven dat niet, bang als ze zijn voor de pias van de vakgroep te worden uit-gemaakt.'

*P.J. van der Schaar,
interview De Volkskrant*

Behaalde het artsdiploma in 1955 en werd in 1962 ingeschreven als cardiopulmonaal chirurg. Werkte in verschillende ziekenhuizen, waar hij veel weerstanden opriep en erg moeilijk in de samenwerking was. Kwam daardoor (?) terecht in de alternatieve geneeskunde en richtte een kliniek op in Leende nabij Eindhoven. Past daar m.n. ozon-, cel- en chelatietherapie toe.

**VII. Mevr. M. Sickesz
(prakt. 1965-nu)**

'Anderzijds zie ik wel een specifieke relatie tussen een scheefstand tussen de eerste en tweede nekwerfel en de vitale depressie.'

*Sicksesz in een interview
in 1998, bulletin VFG*

Wassenaars arts, afgestudeerd in 1950. Ontwikkelde vanaf 1965 de 'orthomanele geneeskunde'(OMG), een modificatie van de osteopathie. Ontdekte maar liefst vijf mogelijkheden van wervelscheefstand. Het resulterende klachtenpatroon, dat ergo ook voor OMG-behandeling in aanmerking komt gaat verder dan klachten van het bewegingsapparaat: menstratieklachten, suiker-

vervolg op pagina 6

ziekte, maagpijn, diarree, eczeem, astma, hartkloppingen, oorsuizen, schizofrenie etc. kunnen volgens Sikesz goed behandeld worden. De feitelijke behandeling bestaat uit manipulaties van rug en andere gewrichten.

VI. Dr. J.G. Defares

(1927-heden; prakt. ±1968-heden)

'Het is vooral in de vroegste of vroege stadia van degeneratieve processen, dat de celgeneeskunst met maximale effectiviteit kan worden ingezet.'

J.G. Defares in De Celtherapie, 1973.

James George Defares studeerde medicijnen te Amsterdam aan de GU en promoveerde te Utrecht in 1956. Briljant jong fysioloog, werd zelfs buitengewoon hoogleraar te Leiden ('66-'75), maar (hij opende in Leiden een praktijk voor 'anti-aging' dmv vitamine-suppletie, celtherapie en chelatietherapie) werd al snel ontslagen. In 1975 trok Defares, die zich ook aanhanger van Moerman betoonde, zich terug toen een eventuele herbenoeming ter sprake zou komen.

V. Het Staphorster Boertje

(1840-1922; prakt. 1890-1920)

'Ja, en in Indië kenne ze me ook! 'k Heb nou al dit jaar honderd en drie-en-twintig recepten voor de Oos klaar gemaakt. Da komt, ik heb es een kaptein van de artelerie van de melaria geneze en die het me gerikemandeerd!'

Peter Stegeman, tijdens een interview met Het Leven (1906)

Peter Stegeman, geboren in Staphorst, waar hij tot 1900 in de burgerlijke stand als timmerman vermeld stond. Later zou hij aangeven reeds vanaf 1870 als 'kruidkundige' actief te zijn geweest. In 1895 besloeg zijn actieradius een groot deel van Midden-Nederland, werd regelmatig veroordeeld. Na het overlijden van Peter zetten enige zoons het 'familiebedrijf' op de oude leest voort. In 1938 wordt de naam 'Staphorster Boertje' wettig gedeponeerd.

IV. H. van der Upwich

(1898-1997; prakt. 1941-1986)

'Weet u wat het vervelende was: mijn man had het altijd over poepen. Niet alleen op het spreekuur, maar ook tijdens lezingen en discussies. Dat vond men niet prettig.'

Mevrouw Van der Upwich (1989)

Hij vestigde zich in 1928 als orthopedisch chirurg in het Juliana Kinderziekenhuis te Den Haag. Al snel kwam hij onder invloed van natuur-geneeskunde en gezonde voeding.

Zijn collega's maakten hem uit voor 'loslopende idioot' en 'stakker'.

Vanaf 1941 moest hij het Haagse ziekenhuis verlaten en vestigde zich als 'zelfstandig arts', eerst in Den Haag, later in Bussum. Na de oorlog was de ex-NSB'er Van der Upwich geïnterneerd. Zijn therapie: braakkuren, laxeren, bloedzuigers, strenge diëten en aderlatingen.

III. Johan Borgman

(1889-1976; prakt. 1918-1975)

'Het is verbeugend dat er een goed contact tot stand is gekomen tussen u en het Kanker Instituut.'

Passage uit een brief van particulier secretaresse van koningin Juliana aan Borgman (1957)

Begon op 15 oktober 1918 als paranormaal genezer. Praktiseerde ruim vijftig jaar vnl. in Amsterdam, in de voormalige burgemeesterswoning aan de keurige Johannes Vermeerstraat.

Nieuwswaarde prevaleert boven verantwoordelijkheid voor de gevolgen van kritiekloos presenteren van kwakzalvers: het is in de journalistiek van alle tijden.

Zijn medische activiteiten waren voornamelijk van paranormale aard en hij beschouwde zich als een door God gezonden en geïnspireerde genezer, die de behandeling veelal begon met gebed. Hij paste ook wel kruiden, homeopathie, massage, elektrische apparaten en gekleurd licht toe, maar aan slechts als ondersteuning. Hij beweerde in zijn ruim 50-jarige carrière meer dan 500.000 mensen te hebben behandeld.

Zijn naam leeft nog voort in het Johan Borgman Fonds, dat de nalatenschap van het kinderloze echtpaar beheert. Dit fonds ijvert o.a. voor de erkenning en opleiding van paranormale therapeuten.

II. Dr. Jules Samuels

(1888-1975;

werkzaam van 1936-1974)

'Kanker is een hormonale ziekte en ontstaat onder invloed van een te sterk werkend thyreoïdtrouw stelsel.'

Samuels in: 'Endogene Endokrinotherapie in der Gynäkologie. Ätiologie und Behandlung des Karzinoms' (1938)

Van oorsprong chirurg-vrouwenarts. Begon in 1936 te beweren, dat de meeste ziekten, waaronder ook kan-

ker, gevolg zijn van een tot een storing in de hormonen leidende hersendysfunctie. De hersenen werden door hem behandeld met een speciaal kortegolvenkastje. Hij publiceert veel: 'Een evolutie in de geneeskunde' en 'De grootste ontdekking aller tijden'.

In 1949 wordt hij geroyeerd als lid van de Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst en in '53 wordt hij voor de tuchtrechter gebracht en vervolgens voor het leven geschorst wegens ondermijning van het vertrouwen in de medische stand. Blijft desondanks praktiseren en komt in aanraking met justitie, pers en VARA-ombudsman Marcel van Dam.

I. Cornelis Moerman

(1893-1988; prakt. 1941-±1980)

'Tussen 1957 en 1977 zijn 200.000 mensen onnodig aan kanker gestorven. De schuldigen zijn de Nederlandse gezondheidsautoriteiten, die mij tot dusver geen officiële erkenning verlenen.'

Moerman in 'De natuur, onze grote dokter' (1979)

Onbetwist de Grootste kwakzalver der Twintigste eeuw is geworden Cornelis Moerman. Zijn grote haat tegen zijn reguliere vakgenoten, zijn minachting voor gewone wetenschappelijke feiten, zijn volledig gebrek aan zelfkritiek, zijn volledig uit de lucht gegrepen bewering dat kanker met zijn dieet genezen kon worden en zijn vermogen om de politiek voor zijn karretje te spannen alsmede het voortleven van zijn gedachtegoed ook na zijn dood, dat alles is werkelijk door niemand ooit overtroffen.

In 1929 vestigde hij zich als huisarts op het 22 ha grote landgoed De Hoogstad bij Vlaardingen. Op zijn landgoed stonden de hokken met duiven en hij ging met deze dieren voedingsexperimenten uitvoeren. Zo ontdekte hij een dieet ter preventie, maar ook behandeling van kanker. Hij begon deze therapie in praktijk te brengen in 1940, toen hij meende Leendert Brinkman van inoperabele darmkanker te hebben genezen. Hij en zijn aanhangers slagen erin om de waarde van zijn therapie tot vier maal toe wetenschappelijk en met overheidssteun te doen onderzoeken: er komt nooit wat uit! Praktiseerde op slordige wijze tot op hoge leeftijd en kweekte navolgers en een actieve patiëntenvereniging. Hij was behoorlijk antisemitisch.

De patiëntenvereniging Amnestie bestaat nog steeds, telt bijna tienduizend leden en zij onderhoudt goede contacten met het KWF.